

Un week-end cu prieteni de-ai României din Suedia¹

A week-end with Romania's friends from Sweden

Despre România așa cum e percepută în Suedia. Participă: lectorul de limbă și civilizație românească de la Universitatea Lund, Lucian Bâgiu și câțiva studenți suedezi (moderator: Carmen Pelin)

Carmen Pelin: Un salut aveți din partea mea de la București. Sunt Carmen Pelin și vă prezint emisiunea Week-end cu prietenii. Un week-end cu prieteni de-ai României din Suedia într-un fel s-ar subintitula ediția de azi. În ordinea apariției vi-i vom prezenta pe: “Daniel Dinulovic sunt, am 29 de ani, m-am născut și am crescut în Helsingborg, Suedia”; „sunt David Jonsson, sunt director adjunct al unui liceu din Suedia, dar și profesor de engleză și suedeză”; la final, lectorul de limbă română din Suedia „Lucian Bâgiu, din Sebeș”. Lectoratul de limba română de la Universitatea din Lund, Suedia este punctul comun de întâlnire al celor trei invitați ai noștri.

Primul dintre ei s-a născut în Suedia, lucrează în Danemarca, are însă origini în Valea Timocului, Daniel Dinulovic.

Daniel Dinulovic: Sunt licențiat în tehnologie bio-medicală și management, am lucrat în domeniul medical și farmaceutic. În prezent sunt director național pentru o companie de management și consultanță din Copenhaga, Danemarca. În timpul liber îmi place să fac sport și să călătoresc. Am vizitat până acum Costa Rica, Mexic, Cuba, Guatemala, Thailanda, Statele Unite, Canada și multe țări din Europa.

Carmen Pelin: Ați fost inclusiv în România?

Daniel Dinulovic: Da, însă din păcate în România am ajuns numai în Turnu-Severin, acum aproape patru ani parcă. Părinții mei sunt originari din Cladova, care este foarte aproape de granița cu România, așa că am făcut o călătorie de o zi până în Turnu-Severin, care e foarte aproape de Serbia. Mi s-a părut un oraș drăguț, am făcut ceva cumpărături pe-acolo, l-am vizitat, a fost frumos. Am încercat să vorbesc cât am putut de mult în română, deoarece eu cunosc deja graiul valah, așa cum i se spune în Serbia și m-am făcut înțeles. Unele cuvinte diferă desigur, însă am putut comunica fără probleme.

Carmen Pelin: Daniel Dinulovic vorbește încă graiul valah. După unele surse în Valea Timocului, o regiune din estul Serbiei de azi, ar trăi încă aproximativ 500.000 de români. O inedită mărturie peste secole într-un fel a zbuciumatei istorii a acestor meleaguri poate fi și poveste lui Daniel Dinulovic.

Daniel Dinulovic: Aș spune că a fost dintotdeauna puțină confuzie în mintea mea. M-am născut și am crescut în Suedia, port un nume de familie slav, dar părinții m-au învățat și suedeză și română sau vlahă și mi-au spus că provenim din Serbia. Știu și limba sârbă, dar când vorbesc cu părinții vorbim în română. Totul a început de fapt cu bunicul meu, care a emigrat din vechea Iugoslavie cred că prin 1963-1964 pentru a pleca să lucreze în Suedia. Tatăl meu avea atunci

¹ *Week-end cu prietenii*, Radio România Internațional, Sâmbătă 30 ianuarie 2016, 18.10 - 19.00.

numai unul sau doi ani. Mama mea e originară tot din Valea Timocului, iar eu m-am născut și am crescut în Suedia.

Carmen Pelin: România, Serbia, Suedia, Danemarca s-au împletit în destinul lui Daniel Dinulovic.

Daniel Dinulovic: Din moment ce m-am născut și am crescut în Suedia pot spune că gândesc precum un suedez, însă încă păstrez în suflet tot ceea ce este mai bun din moștenirea mea românească și din cea sârbească. Mă refer îndeosebi la bunătate și la deschiderea oamenilor din acea parte a lumii.

Carmen Pelin: Daniel Dinulovic a ținut să viziteze acum câțiva ani Cladova, orașul de pe malul sârbesc al Dunării unde a trăit bunicul său înainte de a emigra în Suedia.

Daniel Dinulovic: Da, acolo este casa în care au locuit bunicul și bunica mea. E pe malul Dunării. De acolo, din Cladova poți vedea până pe celălalt mal tocmai în România. Casa încă aparține familiei noastre, este astăzi un fel de casă de vacanță, încă avem veri, rude în Serbia. Am rude însă și în Suedia și Danemarca.

Carmen Pelin: Daniel Dinulovic studiază în prezent româna la Universitatea din Lund, Suedia. Cum a aflat de cursul de limbă și civilizație românească predat acolo de Lucian Bâgiu –

Daniel Dinulovic: Prin internet am aflat de fapt de acest curs pe care îl puteam urma în apropiere de unde locuiesc și mi-am spus de ce să nu învăț limba română standard să-i spunem, comparativ cu versiune pe care încă o vorbesc eu. Lucian Bâgiu consider că este un foarte bun profesor, e foarte interesant la curs, învăț o mulțime de cuvinte și expresii noi. Sunt bucuros că am ales acest curs. Mi-e foarte folositor cu atât mai mult cu cât plănuiesc să revin în România pentru o vizită puțin mai lungă.

Carmen Pelin: Același Daniel Dinulovic și câteva cuvinte despre România, în limba română însă.

Daniel Dinulovic: România este o țară frumoasă, bogată în cultură și istorie. Am fost numai în Turnu-Severin, dar planul meu este să fac un dus-întors în România și să călătoresc și să mă plimb prin Bucovina și Transilvania. Mulțumesc că vă ascultați pe mine și ne vedem în curând.

Carmen Pelin: Prin România a ajuns acum ceva vreme și David Jonsson din Suedia. Este profesor de engleză și suedeză, precum și director adjunct al unui liceu din Malmo, o localitate așezată în sudul Regatului nordic. În țara noastră suedezul a vizitat Bucureștiul și Brașovul.

David Jonsson: Ambele orașe sunt minunate în felul lor. Îmi place Bucureștiul pentru arhitectura sa, îmi plac parcurile de acolo, preferatul meu e Cișmigiul, îmi place foarte mult și în centrul vechi, pe Lipscani, e un oraș foarte frumos, atmosfera e foarte plăcută și sigur că vom reveni acolo, pentru că acesta este orașul soției mele, părinții săi încă trăiesc acolo. Pe de altă parte Brașovul e foarte diferit. E așezat în inima Transilvaniei, e înconjurat de munți, arhitectura e complet diferită acolo datorită influenței germane, așa că vorbim despre două orașe diferite care par rupte din două lumi diferite. Depinde foarte mult de ce-ți place, ori să fii în mijlocul agitației, într-un oraș mare, ori să fii mai aproape de natură, de munți.

Carmen Pelin: De aproape un an și jumătate David Jonsson studiază limba română în Suedia, la Universitatea din Lund.

David Jonsson: S-a întâmplat ca soția mea să fie din România, din București mai exact. Este o poveste destul de lungă. Ne-am întâlnit în Olanda. Apoi am devenit un cuplu, ea a hotărât să se mute în Suedia. Deja locuim împreună aici de ceva ani. M-am gândit să învăț limba română atunci când ne-am hotărât să avem un copil. Acum avem deja un fiu. Noi ne-am dorit să îi oferim o educație bilingvă, fiecare dintre noi urma să îi vorbim în limba nativă, eu în suedeză, soția mea în română. Din moment ce soția mea știe suedeză și ar fi înțeles ce îi spun eu copilului, mi-am dorit ca și eu să pot înțelege ce ar vorbi soția mea cu fiul nostru în română. În plus mi s-a părut într-un fel foarte frumos să pot să îmi cunosc și mai bine soția, înțelegându-i mai bine cultura, țara din care vine, limba pe care o vorbește. Așa că am ajuns să studiez limba română. Iar printr-o simplă căutare pe internet am aflat că unul dintre puținele locuri, dacă nu chiar singurul din Suedia unde se poate studia româna este chiar aici în Lund, unde noi locuim. Cred că am fost norocos. Am aplicat, am fost acceptat și deja studiez limba română de aproape un an și jumătate.

Carmen Pelin: Tragem puțin cu urechea și la cum s-a înfiripat povestea de dragoste româno-suedeză.

David Jonsson: Acum cinci ani ne-am întâlnit. Eram amândoi în Olanda, la Rotterdam, unde sărbătoream Anul Nou. Ne aflam la un fel de conferință organizată de comunitatea ecumenică din Taizé. În fiecare an, de Anul Nou se organizează aceste conferințe în diferite orașe din Europa. Anul viitor, de pildă, se va ține una în Riga, anul acesta s-a ținut în Valencia. Acum cinci ani, deci, s-a întâmplat să fie în Rotterdam, Olanda. Am mers amândoi acolo. Au participat la eveniment cam 35.000 de oameni. Fiind atât de mulți, ne-au împărțit în diferite zone ale orașului, am fost cazați la diferite familii care s-au oferit să ne găzduiască. Am fost arondați la mai multe biserici, noi de pildă am fost trimiși la The Pilgrim Fathers' Church. Acolo ne rugam dimineața, tot acolo se țineau seminariile și chiar în această biserică ne-am întâlnit prima oară. Ne-am remarcat unul pe altul timp de o săptămână și cred că amândoi am fost cumva prea timizi să ne vorbim. Ne-am tot privit până când, în noaptea de Anul Nou, la miezul nopții chiar, soția mea și-a făcut curaj să vină la mine să îmi ureze La mulți ani! În noaptea aceea ne-am vorbit foarte mult, am schimbat adrese de skype, după care am mers fiecare la casa lui, eu în Suedia, ea în România și aproape opt luni am vorbit prin skype. Ulterior ne-am hotărât să mergem în Franța, unde se află chiar sediul comunității Taizé. Mai fusesem acolo fiecare dintre noi pe cont propriu însă. Și din moment ce ne doream amândoi să revenim în Franța, ne-am propus să ne și întâlnim și să ne cunoaștem mai bine. Așadar în Franța am petrecut împreună o săptămână întreagă și cred că da acolo am devenit oarecum mai mult decât simpli prieteni. Ne-am întors acasă din Franța, am menținut legătura pentru încă opt luni prin skype și, în cele din urmă mi-am făcut eu curaj și am invitat-o pe actuala mea soție în Suedia. Și de atunci suntem și astăzi împreună.

Carmen Pelin: Între timp în viața lui David Jonsson și a soției sale a apărut și un copil.

David Jonsson: Are aproape două luni copilul nostru. I-am ales un nume care să se poată rosti ușor atât în română, cât și în suedeză. În română numele lui se pronunță Ștefan, iar în suedeză se pronunță Stefan. Cred că Ștefan va ști și engleză și suedeză. Când vorbesc cu soția mea de obicei folosim engleza. Eu încă nu vorbesc atât de bine limba română pe cât o înțeleg. Dacă ea îmi vorbește în română o înțeleg și așa putea să îi răspund în suedeză, însă preferăm să vorbim engleza între noi pentru că este probabil și limba care ne-a adus cumva împreună. Așa că fiul

nostru va ști cu siguranță trei limbi: engleza, suedeza și româna. Îi va veni astfel mult mai ușor mai târziu la școală să învețe limbi latine, de pildă franceza sau spaniola. Știind suedeza, o limbă germanică, îi va fi mai ușor să învețe germana, iar engleza este o limbă internațională. Așa că se va putea muta ușor oriunde în lume. În plus având părinți provenind din țări diferite, care s-au descurcat în trei limbi, diferite cred că perspectiva lui asupra lumii va semăna cu a noastră. Va înțelege că lumea este destul de mică dacă te gândești mai bine și că te poți muta în altă țară din dragoste, așa cum a făcut soția mea, te poți muta pentru studii, pentru multe motive, de fapt. Numai că îți trebuie curaj și cred că în această privință are un model foarte bun în mama sa. Așa că oriunde va fi să ajungă în lume în cele din urmă, fie că va fi în Suedia, România sau chiar America, sunt sigur că lui Ștefan îi va plăcea și că se va descurca.

Carmen Pelin: Cum se descurcă David Jonsson din Suedia în limba română după un an și jumătate de studiu îi dăm cuvântul imediat. Ne împărtășește câteva impresii despre țara noastră.

David Jonsson: Cred că România este un țară foarte, foarte frumoasă și îmi place foarte mult să fiu în România. Am fost în România în București și în Brașov, în Transilvania și limba română cred că este un limba nu foarte ușor să vorbesc. Oamenii în România sunt foarte amabili și diferent ca oamenii în Suedia. Oamenii în Suedia nu vorbesc prea mult aici, dar oamenii în România vorbesc mult.

Carmen Pelin: În Suedia la Universitatea din Lund David Jonsson urmează cursul de limbă și civilizație românească predat de Lucian Bâgiu. Profesor la rândul său de engleză și suedeză în țara din nordul Europei, David Jonsson d vorbea despre privilegiul de a învăța limba română cu un dascăl precum românul originar din județul Alba.

David Jonsson: În primul și în primul rând domnul Lucian Bâgiu este un profesor extraordinar. Este un profesionist adevărat. Își cunoaște foarte bine domeniul, e un excelent lingvist. Ceea ce poți remarca imediat ce îl cunoști pe domnul Bâgiu e faptul că are o inimă mare, e plin de bună dispoziție și te bine dispune și pe tine, e foarte generos și foarte bun, foarte profesionist și în același timp foarte apropiat de studenții săi. Te face să te simți foarte bine la curs, impune foarte mult respect, în același timp este o persoană demnă de toată admirația.

Carmen Pelin: La microfon ni se alătură în această parte a emisiunii și Lucian Bâgiu, care din 2014 predă limba română în Suedia, la Universitatea din Lund. Acolo funcționează unul din zecile de lectorate de limba română pe care Institutul Limbii Române din București le coordonează în diferite centre universitate din Europa, Asia și America de Nord. După cum citim în documentația pusă la dispoziție de Lucian Bâgiu, interesul în privința limbii române în cadrul Universității din Lund se datorează activității profesorului Alf Lombard între anii 1937 și 1969, celebru lingvist și lexicograf în domeniul limbilor romanice, cu o pasiune aparte pentru limba română. Predarea limbii române în campus în Suedia a fost cu totul sporadică și intermitentă, însă în 1999 unul dintre doctoranzii profesorului Alf Lombard, Coralia Ditvall, inițiază predarea limbii române online, astfel încât numărul scandinavilor care au studiat și studiază limba română prin intermediul Universității din Lund a crescut foarte mult. Lectoratul de limba română, înființat printr-un protocol semnat între Institutul Limbii Române de la București și Universitatea din Lund a fost inaugurat în primăvara lui 2011. Câteva informații pentru cei interesați să studieze limba română în Suedia aveți chiar acum de la Lucian Bâgiu.

Lucian Bâgiu: Pe de o parte se pot înscrie la cursurile online, instituționalizate de către Coralia Ditvall, iar la aceste cursuri online pot studia de oriunde din lume s-ar afla, practic, în măsura în care cunosc limba suedeză. Acolo limba de predare este limba suedeză. Deci orice cetățean care are cunoștințe de limba suedeză, chiar dacă este în Africa de Sud să zicem, poate studia limba română online. Bineînțeles că majoritatea sunt din Scandinavia. În ceea ce privește cursurile din campus, aici există o admitere, care se desfășoară vara, în august practic la ei începe anul universitar, la sfârșitul lui august, iar cei care doresc să studieze limba română trebuie să acceseze sistemul de admitere al universității din Lund. O pot face și din străinătate dacă vor să studieze limba română la masterat, dar sunt o serie de condiții, foarte bună cunoaștere a limbii engleze ca limbă de predare, cu certificat care să ateste acest lucru, licență în limba română ca specializare A, lucrarea de licență să fie pe limba sau literatura română, e un pic mai dificil. Dar pentru suedezii din Lund în special, cursurile fiind în campus, practic trebuie să parcurgă procesul de admitere.

Carmen Pelin: Costă, aceste cursuri?

Lucian Bâgiu: Nu. În Suedia, așa este sistemul la ei, absolut totul este gratis, nimic, nu există nici taxă de admitere, nu există nici taxă de studiu, ba dimpotrivă, există burse, le poți într-un fel sau altul achiziționa, chiar și un cetățean european, dacă dorește să studieze în Suedia la un masterat internațional să zicem, nici pe el nu-l costă absolut nimic, din acest punct de vedere e foarte bine.

Carmen Pelin: Lucian Bâgiu este absolvent al Facultății de Istorie și Filologie din cadrul Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia. Are o diplomă de master la aceeași instituție de învățământ. A urmat studii doctorale în istoria literaturii române la Facultatea de Litere a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Din 2005 este asistent universitar titular la Catedra de Limba și Literatură Română a Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia. 2008 este anul în care românul originar din județul Alba acceptă provocările unor oportunități profesionale internaționale. Predă româna mai întâi în Norvegia, iar apoi în Cehia.

Lucian Bâgiu: Prima mea ieșire din țară, profesională, mă refer ca lector de limba română, a fost în 2008 în Trondheim, în Norvegia. A fost o experiență foarte plăcută și foarte utilă, o privesc nostalgic acum, nu pot decât să îi mulțumesc domnului profesor Arne Halvorsen, care a decedat între timp și care m-a și sprijinit în toată perioada petrecută acolo. Sunt foarte asemănători norvegienii cu suedezii. Apoi am avut într-adevăr un an de lectorat la Praga, un oraș foarte frumos, studenți interesați, nu foarte mulți, dar interesați, atât la licență, cât și la masterat, o studentă era atunci, însă acolo limba română în sine avea un statut oarecum precar, se întâmplă în lume, este o limbă minoră, care încearcă să își facă loc, iar acolo fusese trecută la studii balcanice, alături de limba sârbă, slovenă, bulgară, albaneză și așa mai departe.

Carmen Pelin: Din 2014 Lucian Bâgiu este lector de limba română în Suedia. Cam ce știu suedezii pe care i-a întâlnit despre România –

Lucian Bâgiu: Acum nu are rost să prezentăm o imagine falsă. România este, cel puțin pentru suedezi, o țară necunoscută în bună măsură, o țară periferică a Europei, o țară cu care de fapt ei nu prea au foarte multe contacte, și distanța e destul de serioasă, prin urmare ceea ce știu despre România sunt stereotipurile pe care le știu toți străinii. Unul dintre studenții mei, cel cu autostopul, știe absolut totul despre fotbalistii români, generația de aur și eventual despre Ceaușescu, Dracula și Nadia Comăneci, ca să încheiem cu stereotipurile, iar mai nou, din păcate,

imaginea României este redusă la imaginea foarte multor cerșetori de pe străzile tuturor orașelor din Suedia, inclusiv din Lund, care este un oraș relativ mic, un oraș universitar. Din păcate imaginea noastră se reduce în bună măsură la acest aspect, foarte puțini sunt cei care au curiozitatea să meargă mai departe și să cerceteze și să afle și altceva, dar ne străduim, cei care suntem acolo, să prezentăm tabloul complet al României, cu părțile sale pozitive.

Carmen Pelin: În 2015 unele articole din presa din România au scris despre gafa unei primării dintr-un oraș suedez care a angajat translator de limba romani pentru imigranții români. Lectorul de limba română din Lund, Lucian Bâgiu, a făcut atunci puțină lumină în privința confuziei suedezilor dintre limbile română și romani.

Lucian Bâgiu: Da. Confuzia persistă de ceva vreme, pe plan european cel puțin, și se datorează în bună măsură statului român, nu doresc să discut acest aspect diplomatic. În ceea ce privește strict acest episod, am fost contactat, de către respectiva jurnalistă suedeză, Sofie Dahlstedt se numește, pe email inițial, s-a prezentat, era din Helsingborg, un oraș destul de mare în sudul Suediei și mi-a spus pur și simplu că ea face un reportaj, o anchetă de fapt, în care încearcă să lămurească de ce cerșetorii din oraș nu se pot înțelege cu lucrătorii municipalității și a înțeles, ea, pe cont propriu, a înțeles că există o diferență între limba română și limba romani, nu știa exact care și mi-a cerut mie să lămuresc aspectul. Acum eu, în limba engleză, i-am oferit foarte multe informații legate inclusiv de originea limbilor și a popoarelor, a etniilor și evoluția lor istorică și situația prezentă. Ea a ales ceea ce a interesat-o și a introdus în articolul ei scris în limba suedeză. Cel puțin acest aspect însă a fost bine reliefat, a fost evident pentru toți cei care au citit că există o diferență între limba română și limba romani. Acum la fața locului ce s-a întâmplat mai departe cu municipalitatea nu știu, din câte am dedus ei aveau un traducător de limba romani care nu era român și pe care nu îl înțelegeau toți cei care apelau la serviciile comunității și ulterior a adus ea, jurnalista, un român, care vorbea limba română și pe care l-au înțeles toți.

Carmen Pelin: Ce puteți să-mi spuneți despre câteva lucruri pe care le apreciați la suedezi, la mentalitatea lor, la cultura lor, la felul în care trăiesc?

Lucian Bâgiu: Da. Sunt diferiți ca – aproape ca tot. Au o istorie diferită, o civilizație diferită, o cultură diferită și o situație socială total diferită față de cea din România. Sunt oameni în primul rând fără niciun fel de griji, pornind de la o bunăstare materială cu siguranță. Nu îi stresează în principiu, aparent, nimic din aspectele imediate ale vieții prin urmare își permit să fie normali, calmi, firești, politicoși, civilizați și foarte îndatoritori, poate prea mult uneori. Se interesează mereu ce anume îți lipsește, ce ar putea să facă ei ca să îți fie ție mai bine, nu doar la ei în țară, dacă s-ar putea chiar la tine în țară și creează o atmosferă plăcută în care tu însuși ai timp să reflectezi și să te dezvolți, că este un cuvânt la modă, să te dezvolți firesc, în ritmul tău, pe care ți-l alegi. Foarte mult timp liber și foarte multe opțiuni ai tu ca individ, ca cetățean în Suedia. Dacă le respecti regulile, pentru că au și ei reguli stricte, nu ai decât de câștigat în principiu, din câte am observat eu. Pe de altă parte așa zice eu că tocmai întrucât nu au niciun fel de griji intervine o anumită rutină în modul de viață suedez și o anumită plictiseală, când predictibilitatea e maximă nu mai există sarea și piperul așa cum le înțelegem noi în România. Tocmai de aceea ei își aleg ca destinații de vacanță culturi diferite de ale lor.

Carmen Pelin: Să de referim atunci și la sarea și piperul din România, ce apreciați la România și la români și ce nu?

Lucian Bâgiu: Păi ce apreciez eu, un punct de vedere subiectiv, e faptul că suntem oameni calzi, oameni spontani, oameni informați, așa zice, poate și nevoia te învață, oameni muncitori, dacă ai pentru ce să muncești, care pot să producă doar beneficii, repet, dacă există mediul potrivit în care să faci ceea ce știi să faci. În ceea ce ne privește, acum n-aș culpabiliza societatea românească printr-un dat fatidic, este o conjunctură istorică, știm cu toții traumele prin care a trecut România de ceva vreme și ni s-a întrerupt dezvoltarea firească a istoriei, prin urmare avem anumite tare, care vin din vechime, se vorbește despre ele și le vezi poate mai clar din exterior, este vorba de o anumită inerție a relațiilor sociale, profesionale, renunți prea ușor la drepturile tale crezând că oricum nu ai nicio șansă să le câștigi, oportunitățile sunt mai puține, dar încet-încet eu întrevăd un parcurs pozitiv al României care vrând-nevrând nu poate fi legată decât de Europa.

Carmen Pelin: Îmbunătățiri cum întrevădem, în mentalitatea noastră, în felul de a ne comporta?

Lucian Bâgiu: În primul rând să ne facem datoria, să avem noi conștiința împăcată față de noi înșine acolo unde activăm, iar în momentul în care ni se comite o nedreptate sau întâmpinăm o piedică să vorbim, să spunem, să ne solicităm drepturile, pentru că dacă toți am face acest lucru la un moment dat s-ar crea un anumit volum suficient astfel încât să nu mai existe derapaje de la valorile normale ale oricărei societăți.

Carmen Pelin: Ați trăit în Norvegia trei ani, ați trăit în Cehia un an, trăiți în Suedia de ceva vreme, foarte bine puteți să ne spuneți ce e important pentru un român în străinătate ca să se adapteze, să-și facă un loc în țara nouă în care locuiește pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp?

Lucian Bâgiu: Acum depinde de la individ la individ, depinde de firea fiecăruia, însă ca idee generală e clar că în momentul în care tu optezi să te integrezi profesional, personal într-o altă țară, cultură, civilizație și așa mai departe ideea e că trebuie să le respecti lor cutumele, chiar dacă ți se pot părea bizare uneori trebuie să le urmezi tradițiile lor, de la fața locului, să le înțelegi, să le apreciezi la un moment dat. Bineînțeles că există o anumită doză de însingurare, mai ales la început pentru orice expatriat, dar nu este un capăt de țară. Mai vii în vacanță acasă, dar ideea e că trebuie să te integrezi în peisajul în care ai optat să activezi.

Carmen Pelin: Și vorbim și despre o reintegrare în peisajul românesc.

Lucian Bâgiu: Aici poate sunt eu puțin nostalgic și idealist, dar cred că românii niciodată nu se vor rupe complet de România, o au cumva în sânge. E adevărat că uneori îți poate fi mai greu când te întorci acasă și te-ai obișnuit cu anumite aspecte bune din străinătate și nu le regăsești în România și ai o mică dezamăgire sau frustrare. Dar sunt și lucruri care compensează. Experiența pe care o aduci la un moment dat poate să dea roade, neuitând de toate aspectele bune care oricum există la noi în țară.

Carmen Pelin: De ce credeți că românii au în sânge România?

Lucian Bâgiu: Aici intrăm în speculații de natură antropologică. Unii ar zice – pentru că suntem oamenii locului de foarte multă vreme în mod tacit și tăcut, nu ne-am îndepărtat niciodată, indiferent ce s/a întâmplat pe aceste plaiuri. E un loc frumos România în care teoretic ai absolut totul ca să te simți bine, ai și munte ai și mare, ca să revenim la stereotipuri, ai și deal, ai și vale.

Carmen Pelin: E un aspect pe care pare să-l fi remarcat și o studentă suedeză a cursurilor online, Elisabeth Jansson în cea lucrare *Arhitectură săsească și agricultură în Transilvania* făcuse, încercase să facă o comparație cu Suedia.

Lucian Bâgiu: Da. Și spre meritul ei s-a dovedit obiectivă și a reușit să scoată în evidență aspectele pozitive care indubitabil există în România și care nu există în Suedia, a fost un pic critică la adresa propriei culturi. Da, într-adevăr din anumite puncte de vedere România are mult mai multe decât are Suedia și deși, cum observa și studenta respectivă, spre meritul ei, România a fost mult mai mult încercată, fiind la răscruce de drumuri, cum zic cronicarii, în timp ce Suedia nu a fost încercată aproape deloc – mă rog, s-au mai războit ei cu danezii din când în când, războaie locale – da, ceea ce vroiam să spun că deși România a fost mult mai mult încercată, iată că ajungem în situația în care o studentă suedeză are un fel de invidie la adresa – ceea ce o interesa pe ea în mod particular – peisajul rural din România, care mai există încă tradițional, cu fermele familiale și care în Suedia tind să dispară.

Carmen Pelin: E interesant că ne redescoperim puțin țara prin ochii străinilor care încearcă să se apropie de cultura noastră, de noi. Cred că vi s-a întâmplat – vi se întâmplă asta, acolo, zi de zi.

Lucian Bâgiu: Oh, da. În ceea ce mă privește, la nivel lingvistic, pentru că mereu ajung eu să – nu să aflu, dar poate că să meditez asupra unor aspecte ale limbii care mi se păreau firești și pe care acum le descopăr ciudate prin ochii unui străin care încearcă să învețe această limbă, dar da, și la nivel de cultură și de civilizație nu poți decât să apreciezi, tu însuși, propria ta cultură în momentul în care un străin îți arată cât de frumoasă este prin dragostea pe care o are față de aceasta.

Carmen Pelin: De ce vă e dor în Suedia, în Norvegia, în Cehia când sunteți din România?

Lucian Bâgiu: Oh, Doamne. De nimic spectaculos aș putea zice, de lucruri minore, de universul familial și familiar, pur și simplu de a schimba o vorbă cu un conațional, ceea ce acolo se întâmplă mai rar, de a merge la schi, am o pasiune care în Suedia – ia uite, paradox, o țară nordică în care schiul nu – schiul, mă rog, ei au schi fond, nu schiul tradițional cum îl știm noi pe pârtie, la ei e mai puțin dezvoltat. Aș zice că de întreg bagajul de experiență pe care l-ai acumulat o viață și care te-au făcut ca om și care indiferent unde vei viețui în lume practic te definesc anii în care te-ai format în țară.

Carmen Pelin: În 2017 îmi spuneți că se va încheia misiunea dumneavoastră în Suedia. Vizați o nouă țară occidentală în care să ajungeți, vizați România poate, definitiv?

Lucian Bâgiu: E greu de răspuns, nu știu cine zicea fă-ți planuri și Dumnezeu va râde de ele. În principiu mă voi întoarce în România, conform legislației în vigoare, unde voi încerca să urmez un parcurs firesc al anilor de maturitate de acum, familie, casă și, mă rog, provocările interesante care vor exista la locul de muncă. Dar nu avem de unde să știm ce se va întâmpla peste un an și jumătate sau mai târziu. De ce nu, dacă va fi să fie altceva.

Carmen Pelin: Vă tentează să vă stabiliți în altă țară, totuși?

Lucian Bâgiu: În principiu nu. Eu mă simt foarte bine acasă. Vedeți, singura problemă, din păcate, pe care nu o am doar eu, o au foarte mulți tineri - nu știu dacă mai pot zice neapărat în cazul meu – era aspectul financiar. Din păcate un asistent universitar în România, cu salariul pe

care-l știți că-l au asistenții universitari, nu prea are sorți de izbândă. Deci dacă nu ar exista problema financiară eu sunt convins că foarte mulți români nu ar alege de fapt calea străinătății și înstrăinării într-o anumită măsură. România e un loc bun.

Carmen Pelin: Familia? Ce spune despre peregrinările dumneavoastră?

Lucian Bâgiu: Familia. Deocamdată familia este încă la nivel de proiect, dar tocmai acesta este unul dintre aspectele pentru care presupun că 2017 va fi punctul final al peregrinărilor, în sensul că odată cu familia va reveni un alt mod de a viețui acolo de unde ai plecat, de la origini.

Carmen Pelin: Părinții ce spun despre dumneavoastră și despre drumurile dumneavoastră în străinătate?

Lucian Bâgiu: Părinții... Hm... Păi, știți cum sunt părinții, pe de o parte se bucură pentru tine că ai și alte șanse, oportunități de a vedea o altă lume și de a avea alte experiențe, alte oportunități, alte moduri de a trăi, pe de altă parte bineînțeles, mereu cu gândul la tine, mereu dornici să te vadă înapoi acasă, teafăr și sănătos.

Carmen Pelin: Trupa Sfinx înființată în anii '60 la București s-a auzit pe frecvențele Radio România Internațional cu un cântec pe versurile poeziei *Miere și ceară* semnate de celebrul Tudor Arghezi. În galeria scriitorilor români are locul său deja și Lucian Bâgiu, în prezent lector de limba română la Universitatea Lund din Suedia. Românul este și membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Lucian Bâgiu: Scrisul este o ocupație, un hobby, un dat care te ajută să trăiești altfel.

Carmen Pelin: *Neliniști, Sânziana în Lumea Poveștilor* or *Bestiar. Salată orientală cu universitari închipuiți* sunt numai câteva titluri ce merită reținute dintre scrierile lui Lucian Bâgiu. O scurtă prezentare acum a romanului *Bestiar*, cu subtitlul *Salată orientală cu universitari închipuiți* apărut la editura Cartea Românească în 2008.

Lucian Bâgiu: Volens-nolens a devenit probabil cea mai cunoscută scriere, atât cât poate fi cunoscută o scriere din provincie în București. Este de fapt o lucrare adresată specialiștilor filologi care pot să înțeleagă un mod al jocului postmodernist, o sumedenie de tehnici prin care poți să scrii sau poți să nu scrii un roman, dacă la acumulezi. Subiectul în sine, de care din păcate s-au legat cei care s-au încumetat să citească romanul, pare a fi o parodie a vieții universitare de provincie, cu tarele binecunoscute, dar e...

Carmen Pelin: Spuneți-mi una.

Lucian Bâgiu: Da, relațiile interumane mult prea apropiate și care dăunează asupra relațiilor profesionale, lipsa unei tradiții poate, care discerne valorile, dar asta se acumulează în timp, cu răbdare și o anumită frustrare care poate fi valorificată în sens pozitiv în sensul că oriunde există valori, oriunde se studiază același lucru, dar vrând-vrând trebuie să ne raportăm la un centru care privește cu aroganță periferia.

Carmen Pelin: "Răul nu există în natură decât ca dimensiune a binelui" suna citatul din *Despre natura binelui* de Sfântul Augustin pe care Lucian Bâgiu l-a așezat în deschiderea ediției din 2015 a unei alte cărți de ale sale intitulată *Sânziana în Lumea Poveștilor*.

Lucian Bâgiu: Este o poveste aparent pentru copii, în care oamenii mari vor găsi un alt cod de lectură, vor înțelege altfel. Inițial publicată în 2006 și acum Tipo Moldova, editura, a reeditat-o adăugându-i și *Dincolo de Orizont*, o continuare. E un alt fel de a scrie, e un alt univers care ne destinde la un moment dat, dar ne și face să medităm asupra unor lucruri grave, într-un cod ludic. Ceea ce eu am încercat să sugerez acolo e că nu există monștri în lumea în care trăim, există doar aspecte negative ale imaginației noastre, cu care trebuie să luptăm și cu o atitudine senină și pozitivă nu putem decât să răzvim până la urmă la Lumină cum zice fetița eroină, Sânziana.

Carmen Pelin: Mutatis mutandis de ce nu am putea concluziona că nu există monștri în România în care trăim, ci doar aspecte negative ale imaginației noastre, cu care trebuie să luptăm, iar ca să răzvim la lumină poate că ne e de folos o atitudine senină și pozitivă.